

HISTORY'S BLUE COLOUR TARİHİN MAVİ RENGİ

BANU SARI

Her giriş çıkışta gemiye selam verildiğini, savaş gemilerinin tepesinde Kur'an asılı olduğunu, periskopların 18 m'nin altında kullanılmadığını bilmiyordum. Denizaltı denen metal balinanın midesindeki yaşamın o kadar zor olabileceğini de düşünmemiştim. Hepsini o gün öğrendim. İyi ki de öğrendim...

I didn't know that ships were saluted whenever you embark or disembark, that the Holy Koran is hung at the top of warships, or the truth that periscopes cannot be used when the submarine is deeper than 18 meters. I had never thought how hard it could be to live in the stomach of the metal whale called submarine. I learnt all these things on that day. Fortunately I learnt these things...

Yarhisar, Dünyada Bir İlk

Gölcük Kavaklı Sahili'nde 53 m boyunda, 7 m eninde bir savaş gemisi arz-ı endam ediyor. İnsanı heyecanlandıran bu manzara karşısında ilk olarak 'Bu gemi buraya nasıl geldi?' diye soruyorsunuz. 'Denizden kaldırmışlar, buraya koymuşlar' düşüncesindeyseniz bu ciddi bir yanılgı. Yarhisar Gemi Müzesi'nin bir bütün olarak karşımızda durması öyle kolay olmamış. Üç parça halinde kesilen gemi, denizde yüzebilen ve 700 ton kaldırma kapasitesine sahip özel vinçlerle karaya taşınmış. Üç parçaya ayrılmış bir gemiyi karada tekrar birleştirmek ise ciddi emek isteyen bir iş.

Donanma Komutanlığı'nda çalışan Bahadır Gökçek, geminin tüm

Yarhisar, a First in the World

A warship, 53 meters in length and 7 meters in breadth, comes round the track again in Golcuk Kavakli coast. At first sight, which makes you excited, the first thing you think becomes "how could this ship come here?" If you think that "they should have lifted her up from the sea and placed over here", then you are wrong. It was not so easy to have the Yarhisar Ship Museum as a whole. The ship was cut into three pieces and carried to the coast via special cranes, which can float on sea with a lifting capacity of 700 tonnes. To mount a ship on the coast was a big job, which really required great efforts.

elektrik işlerini yapan isim. "Bir gemi kesilince, tüm elektrik kabloları, tüm su boruları, her şey kesiliyor" dediğinde olaya hiç bu açıdan bakmadığımı fark ettim. Onları tekrar birleştirmenin ne kadar zor olduğunu düşününce ve bu çalışmanın 5 ay sürdüğünü öğrenince, gemi benim için daha başka bir anlam kazandı. Bir geminin kesilerek karaya konuşturulmasının dünyada bir ilk olması keyfimi iyice artırdı ve bize müze gemiyi gezdirecek olan, aynı zamanda gemi müze müdürü İlhan Akbulut'u beklemeye başladım.

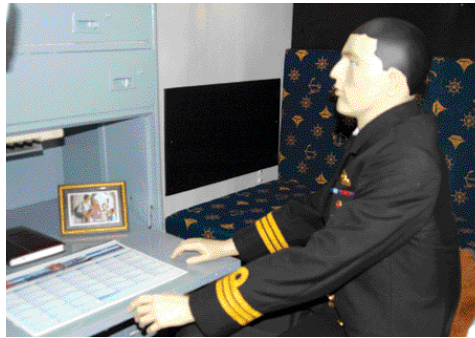
Yarhisar Gemisi, 1964 yılında Amerika'da inşa edilmiş ve 24 Eylül 1964 tarihinde gemiye Türk sancağı çekilmiş. Deniz Kuvvetleri'nde hizmet dışı kaldığı 2005 yılına kadar keşif karakol gemisi olarak görev yapmış. Gemiye önemli kılan bir diğer özellik de 1974 Kıbrıs Harekati'nde görev almış olması. Böyle gemileri 'Gazi' olarak tanımlıyorlar. Bunu da o gün öğrendim.

Gemiye gezmek için yaklaşık 20 kişilik bir grup bekliyor. İçeride de bir o kadar ziyaretçi var. Bölge halkının bu ilgisi, hem dikkatimi çekti hem de beni mutlu etti. Müze kültürü çok fazla olmayan bir ülke için dikkate alınacak bir kalabalıktı.

Gemiye girdiğinizde rehber eşliğinde dolaşmaya ve gemi hakkında bilgi almaya başlıyorsunuz. Yarhisar'ın orijinal kadrosu 7 subay, 18 astsubay, 30 er ve erbaş, yani 55 kişiden oluşuyor. Geçtiğiniz koridorların darlığı, sağa sola çarpmamak için verdiğiniz çaba, "Burası 55 kişi için çok küçük" diye düşünüyor. Ancak Hızır Reis Denizaltısı'nı görmeden böyle konuşmamak gerekiyordu.

İlk koridoru geçtiğinizde mutfak karşınıza çıkıyor. 55 kişinin yemeğinin piştiği bu yerde, 5 yıl Yarhisar'da görev yapmış olan İlhan Akbulut'un söyledikleri anlam kazanıyor. "Hepimiz aynı kaptı pişen yemeği yedik. En ideal yemek ise haşlanmış patatesti. Çünkü hem yemesi kolaydı hem de tok tutardı." Daha sonra astsubay solonunu görüyorsunuz. Gemilerde sosyal yaşam alanları çok sınırlı olduğu için, mekanlar birkaç amaç için kullanılıyor. Bu dinlenme salonundan, savaş durumunda harp hastanesi olarak yararlanılmış.

Makine dairesine geldiğinizde rehberimiz "Buranın böyle sessiz olduğuna bakmayın. Gürültü, sıcak, yağ buharı... Normalde burada kıyamet kopar." diyor. Kendisi makine dairesinde görev yapmış. Bu alanın geçmişini

Bahadır Gokcek, who works at the Turkish Naval Command, is the person that carried out the whole electrical works of the ship. When he said, "When a ship is cut, all electric cables, all water pipes, and everything are cut." I realized that I had never thought from that point of view. When I thought how hard it could be to combine all these things and when I learnt that this work continued for 5 months, then the meaning of the ship became very different for me. The transportation and placement of a ship after being cut into pieces on the coast was the first time in the world and I became very happy to have learnt it. Then I started waiting for İlhan Akbulut, Ship's Manager, who would show around the ship museum.

The ship named Yarhisar was built in the USA in 1964 and the Turkish flag was hoisted on September 24, 1964. It served as reconnaissance patrol ship till 2005, when it was decommissioned from the Naval Forces. Another feature making the ship important is that it served in Cyprus Peace Operation in 1974. This kind of ships is called the "War Veteran".

A group of almost 20 people is waiting to visit the ship. There is another group of visitors aboard the ship. The interest of the local people attracted my attention and made me happy. It was a considerable crowd, taking into account the fact that this is a country with little museum culture.

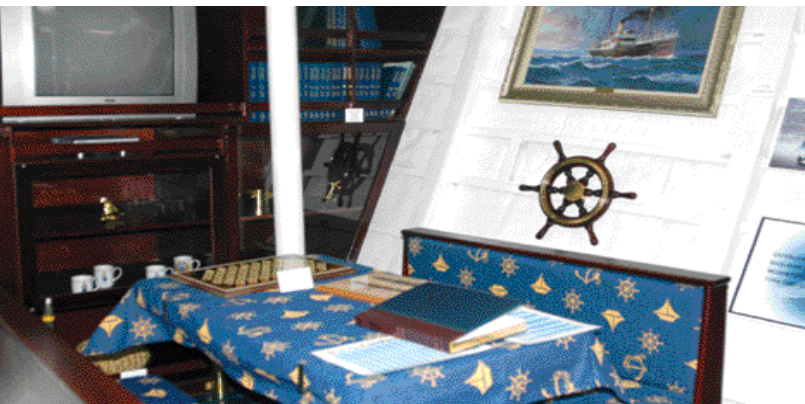
When you embark the ship, you wander around with the guide and start to get information about the ship. The original staff of Yarhisar is composed of 7 officers, 18 petty officers, 30 soldiers and non-commissioned officers, so in total 55 people. The narrowness of the corridors we walk in, and efforts we spent not to bump around make us think "this place is too small for 55 people". But later I understood that before visiting Hızır Reis Submarine, it was early to think of in this way.

ondan iyi kimse bilemez. Ön tarafa doğru ilerlediğinizde geminin jeneratör dairesini görüyorsunuz. Burada iki adet dizel jeneratör var. Bunlar geminin tüm elektriğini sağlayan cihazlar. Hemen ilerisinde sağ tarafta gemi komutanlarının kamaraları yer alıyor. Bunlar 5 yıldızlı otel muamelesi gören yerlermiş. Metraj kavramım iyi değildir, ama toplasanız 5 m² yer...

Yatakhane bölümüne geldiğimizde denizin ortasında aynı kaderi paylaşan insanların, eşit şartlarda; ama zor şartlarda yaşadığını görüyorsunuz. Ranza tipi yatakların arasındaki boşluk 50 cm ya var ya yok. Akbulut, "Eskiden yatakların alt tarafı brandaydı ve iple bağlıydı. Ben en alttaki yatakta yatardım. Üstteki arkadaş da biraz kiloluydu" diyerek düşüncemi destekliyor. Cümlesini tamamlamasına da gerek kalmıyor zaten.

Geminin en güzel bölümü köprüüstü, diğer adıyla dümen evi. Ferah, manzarası güzel... Geminin sevk ve idaresi buradan yapılıyor. Üst kattaki köprüüstünde görevli olan komutan veya vardiya subayları, mekanik muharebe sistemiyle dümeni tutan ere, yani serdümene talimat veriyor. Serdümen de önündeki pusula ve dümeni kumanda ederek geminin belirlenen rotada gitmesini sağlıyor. "Sağ sancak, sol iskele" denizcilikte önemli terimler. Bir de renk kodları var. Sancak tarafı yeşil, iskele tarafı kırmızı renkle simgeleniyor. Sancak tarafındaki gece seyir feneri yeşil, iskele tarafındaki gece seyir feneri kırmızı renkte yanar ve gece karanlığında gemiler, bu fenerlere ba-

We passed the first corridor, and arrived at the galley. In this place, where meals for 55 people were prepared, the words of İlhan Akbulut, who had worked on board Yarhisar for 5 years, became very meaningful. "We all would eat the meal out of the same pan. The most ideal meal was potato since it was easy to eat and would keep you full." Later you come to petty officers hall. Since living quarters are so limited on board ships, places are used for several purposes. This recreation hall would be used as hospital during wars.

When we enter the engine room, our guide said, "Do not be deceived by the silence of this place. Noise, high temperature, oil vapor... Normally this is a place of great uproar." In the past, he worked in the engine room. No one else could know the past of such a place better than him. When you go on, you see the generator room of the ship. There are two diesel generators here. These machines supply all the power required for the ship. Just ahead of this place are the cabins of the commander. These cabins were perceived like five star hotel rooms, although they were only 5 square meters in total, although I am not so good at calculations.

When you come to bedrooms, you see that people sharing the same destiny live under equal but very hard conditions, just in the middle of the sea. The space between bunk beds are almost 50 cm. Akbulut supports my opinion saying that, "In the past, lower parts of beds were made of canvas and tied with ropes. I would always sleep on the lowest one. The friend of mine sleeping above me was a little bit fat." No need to complete his sentence.

The most beautiful place on board a ship is the bridge, or wheelhouse. Comfortable with a nice view... The ship was steered and controlled from here. The commander or watchkeeping officers serving in the wheelhouse directs the soldier dealing with the helm that is, helmsman, via mechanical communications system. Helmsman keeps the ship on her course specified previously, using the compass and the helm. Starboard means right and portside means left hand side. Another thing is the color codes. Starboard is symbolized with green and portside is symbolized with red. During the night, the starboard is indicated with green and portside with red lights, so that other ships could determine the situation of other ships by looking at these lights.

Of course these are classical systems. Now, you can steer the ship using your computer screen as you sit. You find your position with the GPS (Global Positioning System) and similar systems, which transmits all available information to your computer. But everything in the history has a different place and importance of course. Just like these ships being steered using classical system.

At the end of the visit, we came to the ship's mast. On board

Necdet Çelik, Müze Gemiler Müdürü // Director of the Museum Ships

Gemilerin geliş hikayesini anlatır mısınız?

Zamanın Donanma Komutanı Oramiral Salim Dervişoğlu, Kocaeli Valisi ile bir sohbeti esnasında böyle bir kültürel hizmette bulunmak istediğini ifade etmiş. Bu görüşmenin akabinde teknolojik ömrünü doldurmuş olan Gayret'i buraya bağlayabileceklerini değerlendirmişler. 'Niçin Gayret ve niçin Salim Dervişoğlu?' dediğiniz zaman burada çok önemli bir özellik ortaya çıkıyor. Gayret Gemisi'ni Kurmay Yarbay rütbesiyle 1973 yılında Amerika'dan alıp gelen gemi komutanı Salim Dervişoğlu'dur. İlk geminin ardından Hızır Reis, aynı düşünceyle hareket edilerek getiriliyor. Böylece bir su üstü hat gemisiyle, bir denizaltı, normal şartlarda teknolojik olarak iki düşmanken burada arkadaş oldular.

Kocaeli halkının gemilere olan ilgisi nasıl?

2004 yılında 20,208, 2005 yılında 21,452, 2006 yılında 15 Kasım'a kadar 18,314 ziyaretçimiz oldu. Her ne kadar rakamlar ilgili gibi görünüyor da bizim arzu ettiğimiz düzeyde değil. Rakamları en fazla oluşturan değerler, her yıl Kocaeli Üniversitesi'ne gelen yeni öğrenciler. Mayıs ve haziran ayları içinde okullarda yapılan el işi, resim gibi sergilerin; ayrıca kişisel sergilerin gemimizde yer alması etkili oluyor.

Gemilerin bakımını nasıl sağlıyorsunuz?

Milli Savunma Bakanlığı ve Deniz Kuvvetleri'ne dayanan bir kredi kapsamı içindeyiz. Yıllık bakım - tutum kredisi kapsamında, bakım tutum malzemesi geliyor ve bu işi bizler yapıyoruz.

karak diğer geminin pozisyonunu belirler. Öğrenecek ne kadar çok şey var gerçekten.

Bunlar tabii klasik sistemler. Şimdi oturduğunuz yerde, bilgisayar ekranından gemiyi idare ediyorsunuz. Uzaydaki tüm bilgileri kodlayarak bilgisayarınıza getiren GPS (Global Pozisyon Sistemi) ve benzeri sistemlerle pozisyonunuzu buluyorsunuz. Ama tarihte var olan her şeyin yeri ayrı. Klasik sistemle idare edilen bu gemilerinde.

Gezinin sonunda gemi direğinin yanına geldik. Savaş gemilerinde krom-nikel özel bir kutunun içine Kur'an konur ve direğin tepesine monte edilmiştir. Yalnız bize özgü mü diye sorarsanız, hayır. Bu bir denizcilik geleneğiymiş ve Hristiyanlar da İncil'lerini koyuyorlarmış. Bunu da bilmiyordum...

İki Düşman Bir Arada

Kocaeli'de bulunan Gayret ve Hızır Reis, Donanma Komutanlığı'nın yönetimindeki iki müze gemi. 1946 yılında Amerika'da yapılan Gayret, 1973'te Türk Donanması'na katılmış. Hizmette bulunduğu 20 yılı aşkın süre içinde birçok yerde görev alan gemi, 1997 yılında Donanma Komutanlığı, Kocaeli Valiliği ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından müze haline getirilmiş. 1952 yılında yine Amerika'da yapılan Hızır Reis Denizaltısı'nın Türk Deniz Kuvvetleri filosuna dahil edilmesi ise 1983 yılına rastlıyor. Aktif hizmeti 9 Şubat 2004'te biten denizaltı, aynı yıl Kocaeli'de sergilenmeye başlamış.

Could you please tell us the arrival story of the ships?

The Vice Admiral Salim Dervisoglu, Commander of the Turkish Naval Forces in those days, had expressed his desire to render such a cultural service at the time of a talk with the Governor of Kocaeli. Immediately after that, they decided that they could berth Gayret here, for she had completed her service life. If you ask 'Why Gayret and why Salim Dervisoglu', a very important feature is coming on the scene here. The commanding officer that brought Gayret from the USA in 1973 was Salim Dervisoglu as a lieutenant colonel. After the first ship, the submarine Hızır Reis brought to the same place for the same purpose. Consequently, a surface vessel and a submarine became friends here, though they were technologically two enemies under normal conditions.

How is the interest of the people Kocaeli in these ships?

We had 20.208 visitors in 2004, 21.452 visitors in 2005, and 18.314 visitors in 2006 till the 15th of November. Even though the numbers imply that people are interested in ships, they are not on the level we desire. The factors that constitute the number of visits are the new students coming to Kocaeli University every year. Organizing exhibitions like handmade objects, paintings and also personal exhibitions on the ship in the months of May and June are very effective.

How do you carry out the maintenance of the ships?

We are within the scope of a credit provided by the Ministry of Defense and the Turkish Naval Forces. Within the scope of the annual maintenance and protection credit, maintenance and protection materials are supplied and we do the necessary works.

warships, Koran would be placed in a box made of chrome and nickel and would be fixed on the top of the ship's mast. If you ask whether this tradition is peculiar to us or not, no. This is a general tradition. Christians would put their Bible in a similar way, as well.

Two Enemies are Together

Gayret and Hızır Reis are two museum ships in Kocaeli under the management of the Turkish Naval Command. Gayret, built in the USA in 1946, joined the Turkish Naval Forces in 1973.

More than 20 years, this ship served in very different places and finally in 1997 was converted into a museum by the Turkish Naval Command, Office of the Kocaeli Governors and the Kocaeli Metropolitan Municipality. Hızır Reis Submarine was built in the USA in 1952 and joined the Turkish Naval Forces in 1983. The submarine was decommissioned on February 9, 2004 and it started to be exhibited in Kocaeli in the same year.

Gayret and Hızır Reis are waiting for their visitors with all their magnificence. Being in a military zone disciplined them somehow. These opposite vessels of seas met in "peace" here.

Sergeant Erkin accompanied me during my

İlhan Akbulut, Müze Gemi Müdürü // Director of the Museum Ship

Yarhisar Gemisi'nin müze olarak bölgeye kazandırılması sürecini anlatır mısınız?

2005 yılında Yarhisar Gemisi hizmet dışı kaldıktan sonra, Donanma Komutanlığı, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Gölcük Belediyesi ortak bir karar aldı. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın da projeyi onaylamasıyla Türkiye'nin karada konuşlanmış ilk su üstü müze savaş gemisi Yarhisar, bölgemize kazandırıldı.

Geminin sizin için manevi bir önemi de var. Bu konuda bilgi verir misiniz?

Ben, Emekli Astsubayım. Yarhisar, benim ilk görev yerimdi. 1980-85 yılları arasında İzmir'de bu gemiyle görev yaptım. O yüzden benim için çok ayrı bir öneme sahip.

Ziyaratçilere sizin rehberlik etmeniz temelinde bu mu yatıyor?

Bir rehber arkadaşımız daha var. Ama ben istiyorum ki gelen misafirlere gemiyi tanıtanın dışında o duyguları da aktarıyım. Denizi ve bu gemiyi bilen bir insan olarak böyle bir misyon yükledim. Bu sebeple kendim rehberlik etmek için zaman ayırıyorum ve çok keyif alıyorum.

Bölge halkının müze gemiye olan ilgisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Donanma kenti Gölcük için bu çok önemli bir girişim. Halkımız gemileri merak ediyordu, ama gezemiyorlardı. Bu gemimizle birlikte vatandaşlarımıza, Türk denizciliğini, onun objelerini ve gemi yaşamını anlatarak bilgi sahibi olmalarını sağlayacağız. Gösterdikleri ilgiden de son derece memnunuz.

Gayret ve Hızır Reis, yan yana salındığı deniz üstünde bütün görkemiyle ziyaretçilerini bekliyor. Askeri bir bölgede olmalarının yarattığı hava, onları da sanki askeri bir disipline sokmuş. Denizlerin birbirine zıt bu iki gemisi, "barış"ta buluşmuş.

Müze gemileri gezerken bana refakat eden Erkin Çavuş oldu. 119 m boyundaki gemiye adımını atar atmaz selam vererek yoluna devam etti. Gemiyle ilgili olarak güvertesinden itibaren bilgi almaya başlıyorsunuz. İlk gördüğüm denizaltılar için kullanılan su bomba topları oldu. Bunların üzerinde basınç ayarlı metre pimleri var. Pimler ayarlanarak bombanın istenilen derinlikte patlaması sağlanıyor. Hızır Reis'in dili olsa da konuşsa...

İçeri girdiğinizde Türk Donanması gemilerinin şiltlerini görüyorsunuz. Geminin hemen hemen tüm alanlarında yer alan maketler, giriş yaptığınız andan itibaren karşınıza çıkıyor. Türk denizciliğinin tarihteki gelişimini ve Türk denizcilerin kazandığı zaferleri anlatan bölümler arka arkaya sıralanıyor. Tarihte denizciliğin üç büyük zaferi var. Preveze, Koyun Adaları ve Cerbe. Erkin Çavuş omuzunu göstererek "Apoletlerimizde gördüğünüz üç beyaz çizginin anlamı, bu üç büyük zaferdir." diyor. Ben yine şaşırıyorum. Gemide Atatürk'le ilgili birçok bölüme rastlıyorsunuz. Ama bence en ilginç Atatürk'ün el yazısı ile Adatepe ve Zafer muhriplerini ziyaret ettiği zaman yazdığı yazılar. Atatürk'ün Gülcemal Yatı'nda çekilmiş fotoğrafı esas alınarak yapılmış bir verteksi, fotoğraflarından ve sözlerinden oluşan bir bölüm ile isim verdiği gemilerin bilgileri de Gayret'in içinde yer alıyor.

Could you please tell us about the process of converting Yenihisar into a museum?

In 2005, after Yenihisar was removed from active service, Turkish Naval Command, Kocaeli Metropolitan Municipality and Golcuk Municipality had taken a common decision. With the approval of the project by the Naval Forces Commander, she was converted into a museum for the first time in Turkey.

The ship also has a spiritual importance for you. Could you please provide us with some information about her?

I'm a retired noncommissioned officer. Yarhisar was my first duty station. I served on board this ship between 1980 and 1985 in Izmir. That's why she has a special importance for me.

Is this the reason why you became a guide for this museum?

We have one more friend working as a guide for this ship. Yet, I want to tell about those feelings I had while I was working aboard, in addition to introducing the ship to the guests. As a man who knows both this ship and the sea, I have undertaken a mission like this. That's why I spare myself the time to guide and I get great pleasure.

How do you evaluate the interest of the local people in the museum ship?

This is a very important initiative for Golcuk as a naval city. Our people were curious about the ships, but they weren't able to see them. With this ship, we will provide our citizens with the chance to learn about them by explaining them the life at sea, its objects and the life on board ships. We are also extremely pleased with the interest received.

visit on board the museum ships. He went on his way by saluting as soon as embarking the ship that is 119 meters in length. It was also a tradition... You can begin getting information beginning from deck of the ship. The first thing I saw was water bomb gun. There were pressure regulated meter pins on them. Adjusting the pins accordingly, bombs detonated in the required depth. If only Hızır Reis would be alive and tell all about these things herself...

When you enter the room, you see plates of ships of the Turkish Naval Force. Scale models placed almost in all areas of the ship meet you from the moment you enter the ship. Section about the development of the Turkish Navy throughout the history and the victories of the Turkish sailors are exhibited in a sequence. There are three great naval victories in the Turkish history. These are Preveze, Koyun Adaları and Cerbe. Sergeant Erkin said by showing his shoulder "Three white lines seen on our epaulets symbolize these great victories". I'm surprised again. You see many sections relating to Ataturk on board the ship. But, I think the most interesting things are texts written by Ataturk with his own handwriting when he visited Adatepe and Zafer destroyers. A vertex of Ataturk produced based on

Geminin köprüüstü, savaş hareket merkezi, komutan kamarası, makine dairesi, mutfağı ve çamaşırhanesi orijinal şekliyle muhafaza edilmiş. Bu bölümlerde gemi personelinin temsilen cansız mankenler yer alıyor. İlk an gerçek olmadığını anlamıyorsunuz. Sonra alışıyorsunuz. Savaş Harekat Merkezi'nde biraz daha fazla zaman geçirdim. Çünkü yine dikkatimi çeken bir ayrıntı oldu. Bu merkez, herhangi bir savaş durumunda komutanların olaya müdahale ettiği yer. Odanın köşesinde camlı bir bölüm var. Onun karşısında da komutanın masası. Radarlardan, sonarlardan elde edilen tüm veriler camın arkasındaki askere iletiliyormuş. Tersten yazma kabiliyeti olan bu asker, bilgileri yazarak (tabii komutan böylece düzden okuyor) komutana iletiyor ve komutan da kararları verip gemiyi yönlendiriyormuş. Eminim bunu bilmeyen birileri vardır.

87 m boyunda 2 bin ton ağırlığında Hızır Reis ise, gezimde beni en çok heyecandıran gemi oldu. Hayatında kaç insan denizaltı gezebilir ki. Bunun mümkün olması son derece önemli bir fırsat. Aydınlıktan karanlığa kısa bir geçiş, denizaltına girmek. Denizin altında olup bunu hissetmemek ise gerçekten özel bir duygu. Geminin içinde uzay mekiğinde ilerliyormuşsunuz hissine kapılıyorsunuz. Yer çekimi konusu da sizin hayal gücünüze kalmış.

Bu denizaltında yaklaşık 85 kişi kalıyormuş. Bunu, gemiyi görmeden birine nasıl anlatsam bilemiyorum, ama 52 yıl Türk Donanması'na hizmet veren bu denizaltı, gerçekten büyük bir iş başarmış. Batarya dairesindeki durum, denizaltının canlı bir varlık gibi algılanmasına neden oluyor. Denizin altında oksijen bulunmadığı için, bu bataryalar şarj ediliyor. Pervanelerin dönmesi, bataryalarda depolanmış elektrik sayesinde oluyor. Elektrik bittiği zaman ise denizaltının yukarı çıkıp şnorkel yaparak bataryaları tekrar şarj etmesi gerekiyor. Nefes alıyor yani... Bir denizaltının özelliklerinin anlatıldığı kısa film sunumu ise, bu geminin nasıl yüzdüğünü merak edenler için son derece açıklayıcı.

Ziyaretçilerin en çok merak ettiği kısımlardan biri periskopların bulunduğu ve komutanın gemiyi idare ettiği santral-kule bölümü. Ben de merakımı gidermek için yan yana duran iki periskoptan birini tercih edip, dışarıya baktım. Merceğin önünü ara ara dalgalar kapatırken berrak bir gökyüzünde uçan martıları gördüm. "Bu ne periskobu?" diye sorduğum Erkin Çavuş, "taarruz" dedi. Yüzümde hafif bir gülümse belirdi. Ardından, kuşları izlemeye devam ettim... &

a picture taken aboard Gulcemel Yacht, a section composed of his photographs and sayings, and information about ships named by Ataturk himself are all included in Gayret.

The bridge, war operations room, commander's cabin, engine room, and galley as well as the laundry are protected in their original form. In these sections, mannequins are placed to represent the ship's crew. You cannot understand that they are not real at the first sight. After awhile, you get accustomed to them. I spent some more time in war operations room because I noticed a detail again. This center is a place to interfere in any situation for commanders in case of a war. There is a corner covered with glass in the room. Commander's table is just opposite of it. Getting all data from radars and sonars were transmitted to the soldier behind the window. Being able to write the words in reverse order (of course captain reads words in the normal order in this way) he would transmit to the commander the latest situation, so that he could direct the ship accordingly. I'm sure that there are people who did not know this.

Hızır Reis that is 87 meters in length and 2 thousand tons in weight is the ship that excited me mostly. How many people can walk around a submarine in his life? It is extremely a great chance that it is possible. A short passage from the light into the darkness. Being under the sea and feeling this is really a special feeling. In a submarine you feel that you are in a spacecraft. Gravity is left to your imagination.

There were nearly 85 people serving in this submarine. I do not know how to explain this to someone, who has never seen a submarine but I am sure that this submarine succeeded a great job serving for the Turkish Naval Forces for 52 years. The situation in battery department makes the feeling of the ship as a living creature. Since there exists no oxygen under the sea, these batteries are charged. The propellers are driven with the electricity stored in batteries. When the electricity is consumed the submarine needs to go up and charge them again. It breathes in other words... The short film presentation that explains a submarine's features is quite explanatory for those who are curious about how submarines operate.

The part the visitors are mostly curious about is the central-tower where the periscopes exist and the commander commands the ship. To satisfy my interest I have chosen one of the periscopes that are side-by-side and looked through it. I saw the gulls flying in the clear sky while the waves were closing front of the lens rarely. Sergeant Erkin, to whom I asked what that periscope was used for, told me that it was an attack periscope. A slight smile appeared on my face. After then, I continued on watching the gulls... &